

TEZER

ABDÜLHAK HAMİD TARHAN

Genel Bakış

Kaynaklarını Ziya Paşa'nın Viardot'dan yaptığı Endülüs Tarihi ve Engizisyon Tarihi tercümelerinden alan yapıt, yazarın bu konuda kaleme aldığı beş yapıtıdan dördüncüsüdür. Paris Sefaretindeki görevinden azledildikten sonra kaleme aldığı eser, 1880 yılının Eylül ayında diğerlerinden daha önce yayınlanmıştır. İlk manzum eserlerinden biri olan Nazife'yle yapı ve içerik bakımından hayli benzerlikler gösteren eser, onun bir devamı niteliğindedir. Romantik yazınsal akımın insanın mutluluğunu ve kutsallığını geçmişteki uzak diyarlarda arama gayesi gereğince, Tarhan da Endülüs tarihinin en parlak dönemlerinde hüküm sürmüş III. Abdurrahman'ın tarihsel belgelerde yer almayan hayatının on üç günlük süresini aşk içerikli kurgusal bir uzama oturturarak bazı düşüncelerinin savunuculuğunu yapar. Eserinin başında yer alan: "Manzum ve kavafi-i mukayyedeği hâvi bir facia-ı tarihiyedir" ifadesiyle eserin romantik bir dram olduğunu bize önceler. İspanya'daki Müslümanların idarecilikteki temiz ve yüksek düsturlarının ne kadar önemli olduğunu Tezer adlı eserinde ortaya koyar. Sahnelenmeye gayet müsait olan eser, ilavelerle birlikte toplamda üç fasıldan oluşan, aruzun mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış, trajik bir tiyatro oyunudur.

Kişiler

Melik (Abdurrahmanü's Sâlis) Endülüs tarihinde, elli yıl hükümdarlık yaptığı kayıt altına alınmış olan III. Abdurrahman'dan esinlenerek oluşturulan karakter aracılığıyla hükümdarın kayıt altına alınmamış, hayatındaki on üç günlük zaman dilimi konu edinir. Temel kurgu bir aşk anlatısı üzerine kurulmuş olsa da bu anlatı aracılığıyla hükümdarın adil, demokrat, eşitlikçi ve merhametli bir karakter olarak toplumsal beklentiler karşısında bireysel isteklerini nasıl feda ettiği anlatılır. Onun için toplumun istekleri ve özlemleri, bu uğurda sevdiği masum bir kızı öldürebilecek kadar önemlidir. Dolayısıyla tiplene olarak iyi bir yönetici görüntüsü verse de bir aşık olarak kötü bir tutum sergiler. Toplum karşısında kendi iradesini yok eder ve varlığını hiçleştirir.

Tezer Kurtuba'da yaşayan Hristiyan, fakir bir kızdır. Nişanlısıyla yaşamış olduğu sefalet dolu hayat, karakteri hükümdardan yardım istemeye yönlendirir. Güzelliği ve aklıyla Melik'i tavlama başarıları Tezer, hükümdardan istediği bir torba altını alarak saraydan ayrılır. Ama giderken aynı zamanda hükümdarın kalbini de almış olduğunu daha sonra fark edecektir. Eserin ilk bölümlerinde hayatta kalma dürtüleriyle beraber amacına ulaşmak için; işveli, açığöz ve kurnaz bir tiplene gibi tasvir edilse de Melik'e aşık olduktan ve onunla yaşamaya başladıktan sonra masum, temiz ve namuslu bir karaktere dönüşür. Zaman içinde Melik'in karakterinden ziyadesiyle etkilenecek, sevdiği adam için her şeyi feda edebilecek bir bilişsel dünyaya sahip olur.

Rişar Eserin başında Tezer'in nişanlısı rolünü oynayan karakter, uğradığı ihanetle beraber hırslı, fesat, kıskanç ve ön yargılı bir karaktere bürünür. Hristiyan kimliğini diğer bütün kültürlerden üstün göreyerek Müslümanlara karşı hayli nefret besler. Halka fitne tohumları ekerek eserin trajik sonunu hazırlar ve sevdiği kadının ölümüne neden olur. Fakat bu acıya katlanamayarak kendi alevlendirdiği bir olayın ateşine kendisi de kapılarak can verir.

Öykü

Tezer ve Melik'in Aşkı İspanyol Hristiyanlarından olan Tezer ve nişanlısı Rişar, Kurtuba'nın ağaçlık bir bölgesindeki kulübelinde mütevazı bir hayat yaşamaktadırlar. İçinde buldukları yoksulluktan kurtulmak için Tezer, Arap hükümdarı Melik'ten para yardımı istemeyi düşünür. Fakat hükümdarın, bu istekleri karşısındaki tavrını öngöremeyen Rişar, bu düşünceye kuşkuyla bakar. Tezer, hükümdarın adaletinden ve insancılığından bahsederek, içinde buldukları müşkül durumdan kurtulmanın tek yolunun bu olduğunu dile getirerek Rişar'ı ikna eder. Bu doğrultuda Melik'in sarayına giden Tezer, çeşitli hoş söylemleriyle hükümdarı etkilemeye çalışarak ondan yardım ister. Gerçekleşen

diyalogların şairaneliğinden kaynaklı olarak konu vatan sevgisi ve adalet gibi temalar gelir. Melik, yönetimi altındaki halklara götürülen adalet ve kardeşlik gibi unsurlardan bahsederken Tezer, merhum İspanyol kralının kendilerine nasıl zulmettiğini ve insanlığı açlığa mahkum ettiğini dile getirerek bir yandan da Arap hükümdarını olumlu icraatlarından dolayı över. Güzel ve hoş söylemleriyle Melik'in kalbini kazanan Tezer, hükümdardan aldığı altınlarla birlikte Rişar'ın yanına gider. Tezer'in güzelliği ve karakteri karşısında hayranlığını gizleyemeyen Melik, İspanyol güzeline aşık olur. Nişanlısıyla yaptığı sohbetlerde hükümdarın iyiliğine ve insancılığına vurgu yapan Tezer'e karşın Rişar, hükümdarın ayrı bir dünyaya ait olduğunu ve kendilerine geçmişte yaptıklarından dolayı onlardan nefret edilmesi gerektiğini dile getirir. Melik'e karşı duyduğu hayranlığa şahit olan Rişar, onların yapmış olduğu görüşmeden dolayı pişmanlık duymaya başlar. Bütün bu diyaloglar gerçekleşirken, Melik'ten alınan altın torbası kişilerin arasında gidip gelir. Rişar'ın kötücül düşünceleri karşısında şaşkınlığa düşen Tezer, onun düşüncelerinin başlarını belaya sokacağını düşünür ve altınların onda kalmasını kabullenerek yakın zamanda ondan kaçma planları yapar. En sonunda Tezer, planını hayata geçirecek Melik'in yanına kaçır. Ertesi gün Tezer'i yanına göremeyen Rişar, onun Melik'e kaçtığını anlar ve bu durumdan dolayı hiddetlenerek intikam planları yapmaya başlar. İçindeki nefret duygusuna kapılarak Tezer'i her ne kadar sevse de bu ihanetinin bedelini ödeteceğine ant içer. Tezer ve Melik'ten intikam alabilmek adına iki kavmi birbirlerine düşürmeye karar verir. Uzun konuşmalardan oluşan ikinci fasılın başlarında Tezer, Melik'in karakteri ve hükümdarlığı üzerine güzellemeler yapar. Sevdiği ve saygı duyduğu adama daha fazla yakınlaşabilmek ve sevgisini kazanabilmek için dinini değiştirir. Eski nişanlısının durumunu düşünerek kederlense de Melik'in samimiyeti ve iyiliğini görerek sevinir. İçine düşmüş olduğu çatışmalı durumdan ancak ölümle kurtulabileceğini düşünür. Bu fasılın diğer meclisinde, sarayı temizleyen hizmetçiler arasında toplumun içine düşmüş olduğu durgunluktan ve memnuniyetsizlikten bahsedilir. Dışardan gelen bir hizmetçi dışarıda düğün hazırlıkları olduğunun haberini getirir ve diğerleriyle birlikte dışarı çıkarlar.

Fitne Tohumları ve Ölüm Bunlar olurken Melik, toplamış olduğu bir heyetle sohbet halindedir. Vekiller, hükümdarın Hristiyan ve fakir bir kızla birlikte olmasının toplum nezdinde hoş karşılanmadığını ve bunun bir ayaklanmaya sebep olabileceğini dile getirir. Melik'in aşık olmasıyla birlikte yöneticilik görevlerinde bazı aksamalar gerçekleştiğini ve bunun düzelebilmesi için Tezer'in öldürülmesi gerektiğini söylerler. Melik, onların haksızlığını ne kadar dile getirse de halkın isteklerinin her şeyin üzerinde olduğunu düşünür. Melik'in bu niyetinden memnuniyet duyan vekiller oradan ayrılır. Melik, içine düşmüş olduğu çıkmazdan ve kötü talihinden dem vurur. Halkın isteklerine boyun eğmesi zorunluluğu için kemirirken Tezer telaş içinde çıkagelir ve kendisinin idam edileceğinin haberini aldığını söyler. Toplumun çeşitli kesimlerinden bu konuda baskı gören Melik ne yapacağını bilemez ve bu durum karşısında Tezer, Melik'in hançerini kılıfından alır ve onun için seve seve canını feda edebileceğini söyler. İki de bu durum karşısında ne yapacağını bilemez. Rişar, zamanla toplum içinde iki tarafın kılıklarına girerek halkı hükümdara karşı kıskırtır. Hristiyan ve Müslüman topluluklar Tezer'in öldürülmesi hususunda bir araya gelirler. Melik'le Tezer'in düğün gününde kalabalık bir topluluk törene gelerek ölüm sloganları atmaya başlarlar. Halkı devamlı galeyana getiren Rişar'a karşılık Melik onları sakinleştirmeye çalışsa da başarılı olamaz. Durumun ciddiyetinin farkına varan Tezer, Melik'in dizlerine kapanarak halkın isteğini gerçekleştirmesini ister. Ömrü boyunca gün yüzü görmemiş olan kral, halkın bu mutluluğu ona fazla görmüş olmasından dolayı sitem eder. En sonunda baskılara dayanamayan hükümdar sevdiği kadının da alicenaplığıyla hançerini kılıfından çıkararak ona vurur. Halk bu sondan hayli memnunken hükümdar Melik, kendi isteklerini toplumsal beklentilere feda etmenin içsel çatışması içerisinde kocaman bir boşluğa düşer. Rişar, oynadığı oyunları açık ederek intikam hırsıyla Tezer'i bir kez de kendisi hançerler ve ardından intihar eder. Tezer'in masum olduğunu anlayan halk pişman olur. Bu durum karşısında Melik kendisini öldürmek için hançere davranır fakat kendisine zarar vermeden halk tarafından engellenir. Hükümdar içine düşmüş olduğu hiçlik duygusuyla atına binerek uzaklara doğru yol alır.

Tema

Şahsiyet ve Cemiyet Çatışması Tarihi vesikalarda ömrünün yalnızca on üç gününe yer verilmemiş olan karakterin sadece bu dönem boyunca mesut olduğu rivayet edilir. Tarihi şahsiyetleri ve olayları kendi hayal dünyasında yeniden canlandıran yazar, III. Abdurrahman'ı sonradan Müslüman olmuş İspanyol bir güzele aşık eder ve toplumsal beklentilerle padişahın istekleri birbirleriyle çatışma haline girer. Nişanlısı Rişar'la evlenmek üzereyken gönlünü Melik'e kaptıran Tezer, ikisini aynı anda idare etmeye çalışır. Fakat onun oynadığı bu oyun halk tarafından ortaya çıkarılır ve onun öldürülmesi istenir. Melik, toplumsal beklentiler karşısında aşkıdan vazgeçerek Tezer'in ölümüne göz yumar. İnci Enginün'e göre: "Devletin yükselmesi, kendi saadetini bile halkın isteğine feda edebilecek hükümdarlar

(Abdurrahmani's-salis) sayesinde". Özellikle yönetici kişiler için toplumsal beklentiler, şahsi isteklerin daima önünde gelir, bu bireyler toplum tarafından zaman zaman ezilir ve hiçleştirilir.

Kişi İncelemesi

Melik (Abdurrahmanü's Sâlis) (Toplumcu aşık)

Karakter Endülüs tarihinde, elli yıl hükümdarlık yaptığı kayıt altına alınmış olan III. Abdurrahman'dan esinlenerek oluşturulan karakter aracılığıyla hükümdarın kayıt altına alınmamış, hayatındaki on üç günlük zaman dilimi konu edinir. Temel kurgu bir aşk anlatısı üzerine kurulmuş olsa da bu anlatı aracılığıyla hükümdarın adil, demokrat, eşitlikçi ve merhametli bir karakter olarak toplumsal beklentiler karşısında bireysel isteklerini nasıl feda ettiği anlatılır. Onun için toplumun istekleri ve özlemleri, bu uğurda sevdiği masum bir kızı öldürebilecek kadar önemlidir. Dolayısıyla tiplene olarak iyi bir yönetici görüntüsü verse de bir aşık olarak kötü bir tutum sergiler. Toplum karşısında kendi iradesini yok eder ve varlığını hiçleştirir.

Etkinlikler Çok uzun yıllardır Endülüs'de hüküm süren Melik'in sarayına bir gün fakir ve güzel bir İspanyol kızı gelir. Kız ondan maddi yardım ister ve çeşitli konularda konuşurlar. Tanıştığı bu genç kızın güzelliğine ve zekasına hayran kalan Melik gönlünü ona kaptırır. Kıza istediğini verip gitmesine izin verir. Daha sonra kız, nişanlısından ayrılarak Melik'in yanına kaçır ve birlikte aşk yaşamaya başlarlar. Halk arasında, Melik'in yönetim işlerini aksattığı, gayrimüslim bir kızla gönül ilişkisi kurduğu gözlemlenir ve bunlar dedikodulara sebep olur. Sevdiği kadınla evlilik hazırlıkları yaparken, vekilleriyle toplantı yaptığı bir gün onlar tarafından hiç beklemediği bir durumla karşı karşıya kalır. Halk ve vekiller, hükümdarlarının gayrimüslim bir kadınla evlenmesine izin veremeyeceklerini ve yapılması gereken en doğru şeyin kızın öldürülmesi olduğunu söylerler. Halkın beklentileri ve kendi arzuları arasında bir süre sıkışıp kalan Melik, en sonunda düğün gününde baskılara dayanamaz ve sevdiği kadını hançerleyerek öldürür. Hükümdar, halkın iradesini kendi iradesine tercih etmiştir.

Etkileşim İlk olarak birinci fasılın birinci ilavesinde karşımıza çıkan Melik, Tezer'le kurmuş olduğu diyaloglarda çeşitli konulardaki bakış açılarını uzun tiradimsı nutuklar biçimde vurgularken, aşk içerikli diyalog ve monologlarda ise coşumcu ve liriktir. En fazla iletişim halinde olduğu Tezer karakterinin yanında diğer bütün kahramanlarla da etkileşim halindedir.

ÖRNEK ANILAR

Vatansever/İnsansever Kendisinden yardım istemek için gelen Tezer'le yaptıkları ilk konuşmada Tezer, kendi ulusunu kötileyici söylemlerde bulunur. Buna alınganlık gösteren Melik, herkesin ulusunu sevmesi gerektiğini, her ulusun değerli olduğunu dile getirir: "Kalbine girmemişse hiss-i vatan, Onu sen kale alma bari utan! Kız köpekler bile vatanperver! Vatani sevmeyen acep ne sever? Böyle sözler beni eder ta'zib! Geri al kavlini ya et tezkib!".

Halkçı Arapların gelmesiyle birlikte İspanyol coğrafyasına huzur, adalet ve refahın geldiğini dillendiren Tezer'e karşılık Melik, bir yöneticinin ve devletin nasıl olması gerektiğinden bahseder. Ona göre, halkına sırt çevirmiş hiçbir idare uzun süre varlığını sürdürmez: "Böyle de olsa maksadın mecrûh. Vatan etbâ için de bir nimet; Bana mı münhasır ana hizmet? Yalnız hizmet eyleyim alâ; Müsmir olmaz o hizmetim asla. Bana yardımcı olmayınca umum, Belki her ettiğim olur mezmûm. Ne kadar olsa bir melik mukdim, Vatana herkes olmalı hâdim. Ağlayanlar hele neden mağbun, Ki eğer onlar olmasaydı zebûn, Vatani belki hıfzederler idi?".

Hizmetkar Yöneticiler, halkın isteklerini yerine getiren hizmetkarlardır. Onlara karşı gelmek, vatana ve insanlığa karşı gelmektir ve cezası da büyük olmalı, affedilmemelidir: "Neme lâzım deyince millet için, Bana 'var ol' demek ne lâzımdır Ki melik millete mülâzımdır. Devlet ü milleti bilen anlar Ki melâzımla merci'im anlar! Bu sözü kale alsa bir diğeri, Tardolurdu anın bugün değeri! Bu nuhusetli fikri et ifnâ! Bil ki halkı edip de istisnâ, Bana 'var ol' demek nuhusettir!".

Fedakar - İdealist Gayri müslim bir kadınla yürüttüğü gönül ilişkisini onaylamayan halk tarafından ciddi baskı görür. Bir hükümdar olarak toplumun istekleri, şahsi arzularından daima üstün gelir. Sevdiği kadını halkının manasız istekleri doğrultusunda feda eder: "Neden etsin Tezer fedâ-yı hayat? Bana şan milletimse, can Tezer'im Ki revân olması verir hâlecen! Bunu imar için anı tahrir! Halka âdil, refikama zâlim! Hangisi yıkmağa değer aya? Birisi celb-i lânet-i dünya; Birisi gamdan olmamak sâlim. Kadirim hem de âcizim ne garîb! Oluversin hemen nihân Tezer'im, Bize şan mültezem; değil canan! Gerçi durmam olursa kız âzim, Telef-i nefsi de revâ göremem; Giderim terk-i tac-ı devlet edip!".

Aşık – Tutkulu Tezer'le ilk karşılaşmalarında İspanyol güzelinden ziyadesiyle etkilenen Melik, onun için her şeyi feda edebilecek bir ruh halindedir. Güzelliği ve iyiliği karşısında türlü güzellmeler yaparak ona olan tutkusunu ortaya döker: “Bir zaman halk içindi efkârım; Hâlık'a münhasırdı ezkârım. Bak ne gösterdi Hâlık'a del: Seni sevdim bugün umuma bedel! Sinnim olmuş iken kârin-i kemâl, Şimdi bildim nedir safâ-yı cemel Nefsini yok bilen bir insanı Eyledin vakf-ı hiss-i nefsanî! Bir zaman çok beğendiğim dünya Şimdi indimde ona ta'bir! İşte encâm-tâlî'ü tedbir!”.

Tezer (Kurnaz/Saf)

Karakter Kurtuba'da yaşayan Hristiyan, fakir bir kızdır. Nişanlısıyla yaşamış olduğu sefalet dolu hayat, karakteri hükümdardan yardım istemeye yönlendirir. Güzelliği ve aklıyla Melik'i tavlama başarıları Tezer, hükümdardan istediği bir torba altını alarak saraydan ayrılır. Ama giderken aynı zamanda hükümdarın kalbini de almış olduğunu daha sonra fark edecektir. Eserin ilk bölümlerinde hayatta kalma dürtüleriyle beraber amacına ulaşmak için; işveli, açığöz ve kurnaz bir tiplene gibi tasvir edilse de Melik'e aşık olduktan ve onunla yaşamaya başladıktan sonra masum, temiz ve namuslu bir karaktere dönüşür. Zaman içinde Melik'in karakterinden ziyadesiyle etkilenerek, sevdiği adam için her şeyi feda edebilecek bir bilişsel dünyaya sahip olur.

Etkinlikler Fakir bir İspanyol kızı olan Tezer, Kurtuba'da nişanlısı Rişar'la beraber mütevazı bir hayat yaşamaktadırlar. İçine düşmüş oldukları maddi sıkıntılardan dolayı Tezer, hükümdardan yardım istemeye niyetlenir. Sarayda Melik'le gerçekleşen ilk görüşmelerinde kurnazca bir tavır takınarak hükümdardan yardım ister ve umduğu yardımı da alır. Fakat bir kese altınla nişanlısının yanına gittiğinde onun gösterdiği tavırdan irkilerek hükümdarın yanına kaçmayı planlar. Tezer nişanlısından kaçır ve kendisine aşık olan Melik'le gönül ilişkisi kurmaya başlar. Zaman içinde karakterinde köklü değişimler gerçekleşerek daha iyi bir insan ve Müslüman olur. Fakat yerel halk, Tezer'in Melik'le olan ilişkisinden oldukça rahatsızdır ve kendi menfaatleri için onun idam edilmesini isterler. Düğün günlerinde halkın aşırı baskısına maruz kalan ikili, en sonunda kesin bir karar alır ve Melik, halk için sevdiği kadının ölümüne göz yumar.

Etkileşim Eserin başından sonuna kadar en baskın karakterlerden biri olan Tezer, nişanlısı Rişar'a ihanet ederek ondan kaçır ve Melik'le beraber olur. Ondandır intikam almaya ant içen nişanlısı halkı sevgililere karşı galeyana getirir. Rişar amacında başarılı olur ve eski nişanlısını öldürtmeyi başarır. Diyaloglar, karakterin dünya görüşünü ve kişilik özelliklerini ortaya koymada önemli bir aracı olurken bu konuşmaların şekilleri zaman zaman uzun tiradimsı monolog şeklinde ve çoğu zaman da diyalog biçimindedir.

ÖRNEK ANILAR

Kurnaz/Vefalı Melik'ten maddi yardım alabilmek için onun yanına gittiğinde, hükümdarının icraatlarını över ve eski yönetimlerini şiddetle eleştirir. İlk etapta kurnazca bir tutumla bunu yaparken daha sonra gerçekten Arap liderinin insanseverliğine bizzat şahit olur: “Size terk etti de bizi vükelâ Battı İspanya milleti; hâlâ Ağlıyor mâtemiyle mağluplar; İşte kaydımda olmuyor bunlar! Gönünü verdi bir hâlife bana; Ben de bahşeyledim bu kaydı ana!”. “Önce ettim vazifemi icrâ; Şimdi kaydımda olmuyor, zira Vatana yaver oldu devletiniz; Halkı halkeyledi adaletiniz; Arz-ı hâlimde cümlesi meşrûh”.

Hayran/Dalkavuk Başlangıçta Melik'e ettiği iltifatlar şahsi menfaatini sağlayabilmek için olsa da, aslında onun ne kadar adil ve müşfik bir yönetici olduğunu bilir. Kendi gözleriyle buna şahit oldukça Melik'i daha çok benimser: “Cahilim, ettiğim cesarettir! Afvedin! Kılmayın beni tahcîl! Melik – (Men' ile) Halkı benden ziyade et tebçîl; Ona hürmet bana riâyettir. (...) Şahsınız halka bir inâyettir. Size yok ma'delette misl ü adîl!”.

Pişman/Memnun Saraya ilk gelişinin sebepleri bireysel çıkarları doğrultusunda olmuş olsa da, Melik'i tanıdıktan sonra onun ahlakı ve endamı karşısında meftun olur. Rişar'a olan sevgisini hiçbir zaman kaybetmemiş olan karakter iki erkek arasında kalmış ve Melik'e kaçmış olduğundan dolayı hem pişmanlık hem de memnuniyet duyar: “Rişar'ı aldatış nedir? Zahmet, Meliki aldatış nedir? Küfran, Melikin zâtı bâis-i nimet; Rişar'ın yâdı, mucib-i hicran! Bir esirim kolayken itlâkım. Hür idim mazhar-ı esaret iken. Önce müştâk-ı hüsn-i sûret iken, Şimdi meftûn-ı hüsn-i ahlâkım. Böyle kalsam Rişar helâk olacak; İşte mektubu, işte imzası”.

Kararlı/Kararsız Ciddi içsel çatışmalar yaşayan karakter, hayata geçirdiği eylemlerin sorgulamasını yapar. İki sevdiği erkek arasında kalarak kendi davranışlarının sonuçlarını da hesaba

çeker: “(Torbayı alarak) Şu niçin olmasın muvâfakatın? İşte bir haftalık müfakatın Bedeli oldu bir avuç altın (...).”

Fedakar – Aşık Halkın içine düşmüş olduğu sürü psikoljisinden dolayı Tezer öldürülmek istenir. Halkının istekleri ve aşkı arasında kalan Melik’in içine düşmüş olduğu zor durumunu gören Tezer, onu bu çıkmaz durumdan kurtarmak için kendini öldürmeyi düşünür: “Bu esiri severseniz veriniz: Nerede Allah için şu hançeriniz? (Melik’in üstünü arar. Melik imtinâ eder)”.

Rişar (Düzenbaz/Aşık)

Karakter Eserin başında Tezer’in nişanlısı rolünü oynayan karakter, uğradığı ihanetle beraber hırslı, fesat, kıskanç ve ön yargılı bir karaktere bürünür. Hristiyan kimliğini diğer bütün kültürlerden üstün görerek Müslümanlara karşı hayli nefret besler. Halka fitne tohumları ekerek eserin trajik sonunu hazırlar ve sevdiği kadının ölümüne neden olur. Fakat bu acıya katlanamayarak kendi alevlendirdiği bir olayın ateşine kendisi de kapılarak can verir.

Etkinlikler Aşk üçgeninde aldatılan sevgili rolünü üstlenen karakter, nişanlısının teklifi üzerine onu hükümdara yardım istemek için gönderir. Araplara karşı oldukça şüpheli olan ve onlara karşı nefret besleyen karakter sevgilisinin onu yüzüstü bırakması üzerine intikam almaya ant içer. Tezer’i her ne kadar sevmeye devam etse de onu öldürtmek için halkın arasında dedikodular çıkartır. Çeşitli kılıklara girerek halkı galeyana getirir. Tezer ve Melik’in düğününde ayaklanan halka öncülük ederek onların düşüncelerinin sözcülüğünü yapar ve Tezer’e ölüm darbesini vuranlardan biri olur.

Etkileşim Tezer’le mutlu ve mütevazi bir hayat yaşarken onun ihaneti üzerine kindar ve nefret dolu bir karaktere bürünür. Onunla gerçekleşen diyaloglarda aşıkane bir üslupla konuşsa da halkı ona karşı kıskırtırken oldukça şiddetlidir.

ÖRNEK ANILAR

Düzenbaz/Dürüst Eski nişanlısından intikam almak için halkı yönlendiren Rişar, bunun sebebi olarak devletin bekasını ve halkın mutluluğunu gösterir. Fakat asıl neden; aldatılmış olmanın verdiği onur kırıcı durum ve Araplara karşı beslediği nefret duygusudur: “Ettiğin hile sanki hizmet mi? Halk için mûcib-i selamet mi? Sana ait olunca menfaati, Kim alır ettiğin müracaatı? Hilemiz halk içinse pek âlâ, Bize elbette afveder Mevlâ”.

Aşık/Kindar İhanete uğrayan erkek tipleme, eski nişanlısına her ne kadar hala gönülden bağlı olsa da içine düşmüş olduğu histerik durum onu intikam almaya yönlendirir: “Toplayım cümle râhibânı hele; Bana hem-râh olur bütün cehele! Katarım, dek edip ekâbirine, Müslim ü İsevîyi birbirine!”.

Gözü Kara İntikam duyguları dehşetle kabaran karakter, öcünü acımasız bir planla, halkı hükümdara karşı kıskırtarak alacaktır: “İntikâm, âh o bir kudurmuş kelb! Dişleri gönlüme değip gûyâ Etti her zerremi serareye kalb! Benden her hisse şimdi galiptir! Neye mâliksem etti gasp ile selb; Hiç gözümde değil bugün dünya!”.

Fedakar - Aşık Tezer’le yaşadıkları mütevazi hayat boyunca ona hep sadık kalmış ve onu her şeyin üzerinde tutmuştur: “Bana dünyayı verseler, zalim, Seni vermez idim fakat hayfâ! Derdime yoktu başka yolda şifa, Seni almak için seni verdim! Yaşamak üzre medfene girdim!”.

Hasretkeş Sevdiği kadının ayrılmasıyla beraber ona karşı kin gütse de hasretinden deli divane olur: “Ay gibi ayda bir eder zuhûr, Yine ben gözlerim onu her an! Sâniye süratinde olsa şühûr, Razıyım ömrüm eylesin güzerân! Geçmiyor firkatıyla bir saat; Sanki ömrüm benim tedennide! Yine can vaslını temennide; Sanki mahvında gözlüyor sürat!”.